

๕๒

เส้นทาง จอมปราชญ์ (๒)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ผู้ที่ชักชวนเข้าในธรรมวินัยที่กล่าวไว้ดีแล้ว ๑

ผู้ที่ถูกชักชวนแล้วปฏิบัติเพื่อความเป็นอย่างนั้น ๑

คนทั้งหมดนั้น ย่อมประสบบุญเป็นอันมาก

ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะธรรมนั้น ท่านกล่าวไว้ดีแล้ว

เส้นทางจอมปราชญ์ (๒)

๔๕๑

ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายที่ยังมีกิเลสอาสวะ ดวงจิตถูก
ห่อหุ้มด้วยอวิชชา บดบังดวงปัญญาไม่ให้เห็นแจ้งจริงในชีวิต
เรื่องราวในสังสารวัฏจึงเป็นความลับที่มีดมนมายาวนาน ไม่มี
ใครรู้เบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย คนเราทุกคนเกิดมา
แล้วมีหน้าที่ คือต้องแสวงหาความหลุดพ้นมุ่งไปอายตนนิพพาน
ด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นการกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไปจึงเป็น
วัตถุประสงค์ของชีวิต จะกำจัดกิเลสอาสวะได้ ต้องเข้าถึง
พระธรรมกาย แล้วใช้กายธรรมที่ละเอียดที่สุดกำจัดต้นเหตุ
หรือมูลรากของกิเลส แต่กว่าจะเข้าไปถึงจุดนั้น เราจะต้อง
ทำใจของเราให้หยุดนิ่งบริสุทธิ์ผ่องใส หยุดในหยุดกันตลอดไป
บนเส้นทางสายกลาง เส้นทางของพระอริยเจ้าทั้งหลาย

พระลัมมาลัมพพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อังคุตตรนิกาย เอก-
นิบาตว่า

“สุวาสุขาเต ภิกขเว ฌมฺมวินโย โย จ สมาทเปติ ยมฺมจ
สมาทเปติ โย จ สมาทปิโต ตถตตตาย ปฏิปชฺชติ สพุเพ เต พหุ
ปุณฺณํ ปสวณฺติ ตํ กิสุส เหตุ สุวาสุขาตตตตา ภิกขเว ฌมฺมสุส

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผู้ที่ชักชวนเข้าในธรรมวินัยที่
กล่าวไว้ดีแล้ว ๑ ผู้ที่ถูกชักชวนแล้วปฏิบัติเพื่อความเป็น
อย่างนั้น ๑ คนทั้งหมดนั้น ย่อมประสบบุญเป็นอันมาก

เส้นทางจอมปราชญ์ (๒)

๔๕๒

“ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะธรรมนั้น ท่านกล่าวไว้ดีแล้ว”

ผู้มีบุญ นอกจากจะเป็นที่พึงให้กับตัวเองได้แล้ว ยังเป็นที่พึงให้กับผู้อื่นได้อีก เมื่อเกิดมายอมยังโลกนี้ให้สว่างไสวเหมือนพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญที่พ้นจากเมฆหมอกที่มามากมาย จะอย่างก้าวไปแห่งหนตำบลใดก็ตาม ย่อมเป็นที่ปรารถนาของมหาชน แต่การเกิดมาในโลกนี้ ชีวิตของทุกๆ คนล้วนต้องพบเจอกับปัญหาทั้งนั้น ตราบใดที่ยังไม่รู้ว่า ตนเองเกิดมาทำไม มีหน้าที่อย่างไร ก็ยังต้องอาศัยกัลยาณมิตรผู้มีส่วนสำคัญในการประคับประคองชีวิตเรา ให้เดินทางไปถึงฝั่งแห่งความสำเร็จเหมือนเส้นทางของจอมปราชญ์ในพระพุทธศาสนา คือพระนาคเสนเถระ ซึ่งกว่าจะก้าวมาถึงความเป็นพระอริยเจ้า จนกระทั่งเป็นหลักของพระศาสนาในยุคคนนั้น ก็ต้องอาศัยกัลยาณมิตรเช่นกัน

*ย้อนไปเมื่อคราวที่แล้ว ที่พระยามิลินท์ จอมราชาแห่งสาครราชธานี ท่านเป็นพระราชาผู้ยิ่งใหญ่ทางด้านภูมิปัญญา เทียวถามปัญหากับผู้รู้ทั้งในที่ใกล้และที่ไกล ในเมืองของพระองค์เอง ก็ไม่มีใครสามารถตอบได้ว่าทะของพระองค์ได้ เป็นเหตุให้ในเมืองนั้นว่างจากสมณพราหมณ์ผู้รู้ถึง ๑๒ ปี จน

*มิลินทปัญหา (ฉบับแปลโดย ปุ้ย แสงฉาย)

เส้นทางจอมปราณีย์ (๒)

๔๕๓

กระทั่งพระอรหันต์องค์หนึ่งชื่อว่า อัสดมุตตะเถระ ท่านเห็นเหตุที่จะทำให้พระศาสนาเสื่อมโทรม เพราะการกระทำของพระยามิลินท์ จึงให้ประชุมสงฆ์ ซึ่งเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น จำนวนมากถึง ๑๐๐ โกฏิ แล้วเอ่ยถามท่ามกลางที่ประชุมว่า ใครสามารถตอบโต้ว่าทะกับพระยามิลินท์ได้บ้าง สามารถจะทำให้พระยามิลินท์เสื่อมใสในพระพุทธศาสนา พระอัสดมุตตะเถระเอ่ยถามถึง ๓ ครั้ง พระอรหันต์ทั้งหลายพากันนิ่ง ไม่มีองค์ได้รับวาจา จึงปรึกษากัน และลงความเห็นว่ให้ไปอัญเชิญมหาเสนเทพบุตร ซึ่งมีบุญเก่าที่เคยร่วมสร้างกันมากับพระยามิลินท์ เทพบุตรองค์นั้นมีสติปัญญาสามารถแก้ปัญหาของพระยามิลินท์ กอบกู้พระศาสนาไว้ได้

เมื่อลงความเห็นกันแล้ว พระอรหันต์จำนวนถึง ๑๐๐ โกฏิ จึงขึ้นไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ท้าวสักกะเห็นพระอรหันต์มากร่วมกันจำนวนมาก จึงเข้าไปถามว่า “พระผู้เป็นเจ้าพากันมามากมาย มหาศาลอย่างนี้มีจุดประสงค์อะไร บอกโยมหน่อยเถิด” ท่านจึงเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพระยามิลินท์ให้ท้าวสักกะฟัง และประสงค์จะกอบกู้พระศาสนา ท้าวสักกะจึงบอกว่า เห็นทีจะมีแต่มหาเสนเทพบุตรผู้เดียวเท่านั้น จึงอาราธนาคณะสงฆ์ไปหาเทพบุตรถึงวิมานบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ฟัง

เส้นทางจอมปราชญ์ (๒)

๔๕๔

ครั้งแรกที่ได้รับรู้ มหาเสนเทพบุตรปฏิเสธถึง ๓ ครั้ง เนื่องจากยังไม่รู้ถึงหน้าที่ของตัวเอง เมื่อมีอาจะเลยจะได้จึงกล่าวขึ้นว่า หากลงไปเกิดแล้วขอให้ปัญญามีปัญญาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ อย่างได้ และให้พระยามิลินท์สิ้นความสงสัยได้ พระอรหันต์ท่านก็รับรองว่าจะเป็นอย่างนั้น เทพบุตรจึงรับปากพระอรหันต์พอรู้ว่า เทพบุตรผู้มีบุญรับปากแล้ว จึงอันตรายจากเทวโลกลงมาประชุมกันต่อ เพื่อคัดสรรผู้ที่รับหน้าที่ประทับระครองเป็นกัลยาณมิตรให้เทพบุตรออกบวช จนบรรลुวัตถุประสงค์ของการลงมาเกิด

พระอัสสคะตเถระผู้เป็นประธานสงฆ์จึงถามว่า เมื่อคณะสงฆ์ประชุมกันเพื่อกิจของพระศาสนา มีใครบ้างที่ขาดประชุม ตอนนั้นมีพระอรหันต์รูปหนึ่งชื่อว่า พระโรหณเถระ ท่านเข้านิโรธสมาบัติอยู่ที่หิมวันตบรรพตได้ ๗ วันแล้ว จึงขาดประชุมในวันนั้น พระเถระออกจากนิโรธสมาบัติแล้ว รู้วาระจิตของพระอรหันต์ทั้งหลาย ว่าคณะสงฆ์ต้องการพบตัว จึงอันตรายจากที่นั่นไปปรากฏในท่ามกลางพระอรหันต์ทั้งหลาย พระอรหันต์ทั้งหลายจึงถามพระโรหณะว่า พระศาสนาของสมเด็จพระพุทธทศพลทนต์ไตรมลง ทำไมท่านไม่เอาใจใส่กิจของสงฆ์ จิตใจจะปล่อยให้พระศาสนาทรุดโทรมลงอย่างนั้นหรือ

เส้นทางจอมปราณ (๒)

๔๕๕

พระโรหณะตอบว่า “ข้อนั้นเป็นเพราะข้าพเจ้าไม่ได้เอาใจใส่” เหล่าพระอรหันต์จึงได้ลงพรหมทัณฑ์ท่านว่า ตัวท่านเองไม่ได้ประพฤติดังสมกรรมหรอก แต่ด้วยเหตุที่ไม่สนใจกิจการงานส่วนรวม เราทั้งหลายขอลงโทษท่าน ขอให้ท่านไปบิณฑบาตที่บ้านโสนุดตรพราหมณ์ในหมู่บ้านกชังคะทุกๆ วัน อย่าได้ขาด พราหมณ์นั้นจะมีลูกชายคนหนึ่งชื่อนาคเสนกุมาร ท่านจงไปบิณฑบาตทุกๆ วัน จนกว่าจะอายุได้ ๗ ปี ๑๐ เดือน แล้วคิดอ่านเอานาคเสนกุมารออกบวชให้ได้ เพราะนาคเสนกุมารนั้นจะเป็นทหารเอกของสมเด็จพระทศพลผู้จะกอบกู้พระศาสนา

พระโรหณะจึงรับคำของพระอรหันต์ทั้งหลาย ฝ่ายมหาเสนเทพบุตร เมื่อจุติลงจากเทวโลกลงมาเกิดเป็นลูกของพราหมณ์ นับแต่วันนั้นมา พระโรหณะของท่านเดินบิณฑบาตไปที่บ้านของพราหมณ์ทุกๆ วัน จนกระทั่งครบ ๗ ปี ๑๐ เดือน ไม่ขาดแม้แต่วันเดียว และไม่เคยได้รับการไหว้ หรือการใส่บาตรจากพราหมณ์ เพราะพราหมณ์ไม่ได้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา แต่ด้วยหัวใจของยอดกัลยาณมิตร ท่านก็ทำหน้าที่ด้วยจิตใจที่เบิกบานผ่องใส จนกระทั่งวันหนึ่ง ท่านได้ฟังถ้อยคำของพราหมณ์พูดว่า “ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า จงหลีกเลี่ยงเถิด”

เมื่อพระเถระได้ฟังถ้อยคำเท่านี้ ก็สะพายบาตรเปล่า เดินจากสถานทีนั้น เดินสวนทางกับพราหมณ์ พราหมณ์ก็ถามพระเถระว่า “ท่านได้อะไรมาบ้าง” ท่านตอบว่า “ได้สิพราหมณ์ เราได้หน้อยเดียวเท่านั้น” พราหมณ์ไม่ศรัทธาอยู่แล้วจึงเกิดความฉุนเฉียว กลับไปถามคนในบ้านว่ามีใครให้ของไปหรือเปล่า ทุกๆ คนตอบเหมือนกันว่า ไม่มีใครให้ พ่อของนาคนเสนกุมาร ยิ่งหมดศรัทธา หาว่าพระโกหก จึงคิดจะต่อว่าท่านในวันรุ่งขึ้น

ครั้นรุ่งขึ้นอีกวัน พระเถระเดินมาบิณฑบาตหน้าบ้าน พราหมณ์เหมือนเดิม พราหมณ์รออยู่แล้ว จึงเดินเข้าไปต่อว่าท่านว่า “ท่านทำโมโกหกอย่างนี้ เมื่อวานไม่มีใครสักคนใส่บาตรท่านเลย แล้วยังมีหน้าว่าได้หน้อยหนึ่ง” พระเถระท่านก็นิ่งๆ แล้วเอ่ยวาจาตอบพราหมณ์ว่า “ท่านพราหมณ์ อาตมามาบิณฑบาตที่นี่ถึง ๗ ปี กับ ๑๐ เดือน จังหันลักทรัพย์หนึ่งก็ไม่เคยได้เลย คำพูดแม้สักคำก็ยังไม่เคยได้ ท่านเห็นเราเข้าก็ทำหน้าบึ้งตึงด่าว่าเสียดล แต่เมื่อวานนี้พราหมณ์พูดกับเราว่า “จงหลีกไปเถิด” อาตมาได้ฟังถ้อยคำๆ นี้ของนาง จึงได้พูดกับท่านเมื่อวานนี้ว่า ได้หน้อยหนึ่ง อาตมาจะกล่าวมุสาได้อย่างไร”

พราหมณ์ได้ฟังดังนั้นจึงเกิดความเลื่อมใส ว่า สมณะรูปนี้ แม้ได้ฟังถ้อยคำเท่านี้ยังดีใจ หากได้มากกว่านี้ คงจะสรรเสริญมากกว่านี้ จึงร้องเรียกให้ภรรยาเอาของมาใส่บาตร ยิ่งพอใกล้ชิด

เส้นทางจอมปราชญ์ (๒)

๔๕๓

เห็นความสงบสำรวมอินทรีย์ของพระเถระ ก็ยิ่งเพิ่มพูนความศรัทธามากขึ้น จึงอาราธนานิมนต์ให้ท่านมาฉันที่บ้านทุกๆ วันกว่าที่จะเข้าสู่บ้านของพราหมณ์ได้ ต้องใช้หัวใจของยอดกัลยาณมิตร อดทนอย่างมาก

นี่เพียงแค่การเริ่มต้นเท่านั้น ยังไม่ได้เจอกับนาคเสนกุมาร นาคเสนกุมารเป็นเด็กที่มีปัญญามาก เพียงอายุ ๗ ขวบ ก็เล่าเรียนเขียนอ่านกับครูอาจารย์ของฝ่ายพราหมณ์ ฟังเพียงครั้งเดียวเท่านั้น นาคเสนกุมารก็จำได้หมด จนหมดความรู้ของฝ่ายพราหมณ์ ถึงกับถามพราหมณ์ว่า “ความรู้ของพวกเรา มีเท่านั้นเองหรือ” พ่อของนาคเสนกุมารก็บอกว่า “หมดแล้วลูกเอ๋ย เดี่ยวพ่อจะแสวงหาครูมาให้” นาคเสนกุมารเดินลงจากปราสาทนั่งรำพึงรำพันอยู่คนเดียวว่า ความรู้ที่เราเรียนมาว่างเปล่าเหมือนอากาศ หาสาระแก่นสารที่แท้จริงไม่ได้ ไม่สามารถทำให้พ้นจากโลกไปได้เลย

ฝ่ายพระโรรณเถระ ทราบความคิดของนาคเสนกุมาร จึงอันตรธานจากวิหารมาปรากฏตรงหน้า พร้อมกับบอกว่า ศิลปศาสตร์ในพุทธศาสนานั้น อุดมล้ำเลิศกว่าความรู้ใดๆ ในโลก นาคเสนเป็นคนใฝ่รู้ ก่อนจะบวชนั้น ก็ต้องซักถามข้อข้องใจกับพระเถระ แต่จะซักถามอย่างไรนั้น หลวงพ่อจะนำมาเล่าให้พวกเราได้ศึกษากันในโอกาสต่อไป

เส้นทางจอมปราชญ์ (๒)

๔๕๘

คนมีบุญมีปัญญา แม้แต่จอมปราชญ์อย่างพระนาคเสน
ยังต้องมีกัลยาณมิตรผู้ยิ่งใหญ่อย่างพระโรหณเถระ ที่ท่านใช้
ความอดทนเพียรพยายามถึง ๗ ปี กับ ๑๐ เดือน ถึงจะได้เพชร
เม็ดงามของพระศาสนา หน้าที่ที่พวกเรากำลังทำอยู่นี้ เป็น
หน้าที่ที่จะให้แสงสว่างแก่โลก ดังนั้นอย่าเพิ่งท้อ ให้ดูอย่าง
พระเถระท่าน ท่านอดทนแบบไม่ต้องอดทน เพราะรู้ว่าเป็นหน้าที่
เป็นบุญเป็นบารมี ทำงานไปใจก็หยุดนิ่งอยู่ในกลางตลอดเวลา
ดูท่านเป็นตัวอย่างแล้ว ให้เอาอย่างท่าน เราจะได้เป็นยอด
นักสร้างบารมีที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง

